

L'OLIMPIADA FILOSÒFICA DE CATALUNYA

Eva Pérez Díaz

Coordinadora de Dilemes de l'Olimpiada Filosòfica de Catalunya.

L'Olimpiada Filosòfica de Catalunya és una iniciativa adreçada a l'alumnat d'educació de secundària que té com a finalitat promoure l'exercici del pensament crític, la capacitat d'argumentació i la creativitat filosòfica. El concurs vol oferir un espai on la filosofia no sigui només objecte d'estudi, sinó també una pràctica viva, capaç d'interpel·lar l'experiència dels joves i de posar en diàleg la tradició filosòfica amb els reptes del present.

Aquest any s'ha de celebrar la **XIII Olimpiada Filosòfica de Catalunya**, dedicada al tema **La bogeria: Don Quixot a l'actualitat**. L'elecció d'aquest eix temàtic permet abordar qüestions clàssiques de la filosofia —com els límits de la raó, la construcció social de la normalitat, la identitat o la llibertat— a partir d'un referent literari fonamental i de la seva projecció en el món contemporani. La figura de *Don Quixot* esdevé així un fil conductor per pensar la relació entre idealisme i realitat, lucidesa i desraó, tant en el passat com en el present.

L'Olimpiada Filosòfica de Catalunya s'inscriu dins el marc de l'Olimpiada Filosòfica d'Espanya, que n'estableix el tema general i coordina la fase estatal. En l'edició d'enguany, la comunitat autònoma responsable de l'organització estatal és **Castella-la Manxa**. Les diferents olimpíades autonòmiques seleccionen els participants que representaran el seu territori a la final estatal, on defensaran els seus treballs davant d'un jurat especialitzat.

La participació s'articula en diverses **modalitats**, pensades per adaptar-se als diferents nivells educatius i interessos de l'alumnat. D'una banda, l'alumnat de batxillerat pot participar en la **dissertació filosòfica**, mentre que l'alumnat de **3r i 4t d'ESO** ho fa mitjançant la resolució d'un **dilema moral**. A més, s'ofereixen les modalitats de **fotografia, vídeo i còmic**, obertes a tot l'alumnat de secundària, que permeten explorar la reflexió filosòfica a través de llenguatges visuals i audiovisuals.

Els **finalistes de la fase catalana** participen posteriorment en la **final estatal** com a representants de Catalunya, on tenen l'oportunitat de defensar públicament el seu treball i de compartir experiències amb alumnat d'altres comunitats. Aquesta participació constitueix una experiència acadèmica i formativa especialment valuosa, tant pel reconeixement de l'esforç intel·lectual com per l'intercanvi filosòfic i cultural que genera.

Com a activitat prèvia, i amb la voluntat d'introduir el tema de cada edició, es convoca anualment un **concurs de cartells**, que contribueix a implicar la comunitat educativa i a donar visibilitat a l'Olimpiada abans de la celebració de les proves principals.

Pel que fa al **calendari de l'edició actual**, les **proves presencials** de dilema moral i dissertació tindran lloc el **12 de febrer** a la **Universitat de Barcelona**, coincidint amb la data límit de lliurament de les produccions no presencials. La **final de la XIII Olimpiada Filosòfica de Catalunya** se celebrarà el **28 de febrer al matí** al **Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB)**. Finalment, la **final de l'Olimpiada Filosòfica d'Espanya** tindrà lloc del **17 al 19 d'abril** a **Ciutat Real**.

QUÈ ÉS UN DILEMA MORAL?

Un **dilema moral** és una situació en què cal prendre una decisió entre diverses opcions que entren en conflicte des del punt de vista ètic. Cap de les alternatives no és plenament satisfactòria, ja que totes impliquen la pèrdua o la vulneració d'algun valor moral rellevant. Per aquest motiu, el dilema no es resol de manera immediata ni evident, sinó que exigeix una reflexió acurada i una justificació raonada de la decisió adoptada.

El terme *dilema* prové del grec *dilēmma* i remet a la imatge clàssica dels **dos corns**, que simbolitzen una situació compromesa

de la qual és difícil sortir sense assumir algun perjudici. Aquesta metàfora expressa bé la naturalesa del dilema moral: qualsevol elecció comporta conseqüències problemàtiques i obliga a establir una jerarquia entre valors que entren en tensió.

COM ENFRONTAR-SE A UN DILEMA FILOSÒFIC I COM ENFRONTAR-S'HI?

Enfrontar-se a un dilema filosòfic implica assumir, d'entrada, la complexitat moral de la situació plantejada. No es tracta simplement de triar entre alternatives oposades, sinó de comprendre per què aquestes alternatives entren en conflicte i quins valors o principis es veuen compromesos en cada cas. L'anàlisi d'un dilema exigeix, doncs, identificar les diferents opcions possibles i examinar amb cura les raons que poden justificar-les, atenent tant les seves conseqüències com als fonaments ètics que les sustenten.

Aquest procés d'anàlisi requereix una argumentació desenvolupada i precisa. Cal explicitar els motius que donen suport a cada opció, mostrar-ne les implicacions i reconèixer les tensions que es generen entre valors que, considerats aïlladament, poden semblar igualment legítims. D'aquesta manera, el dilema deixa de ser una simple confrontació d'opinions per esdevenir un exercici de reflexió filosòfica rigorosa.

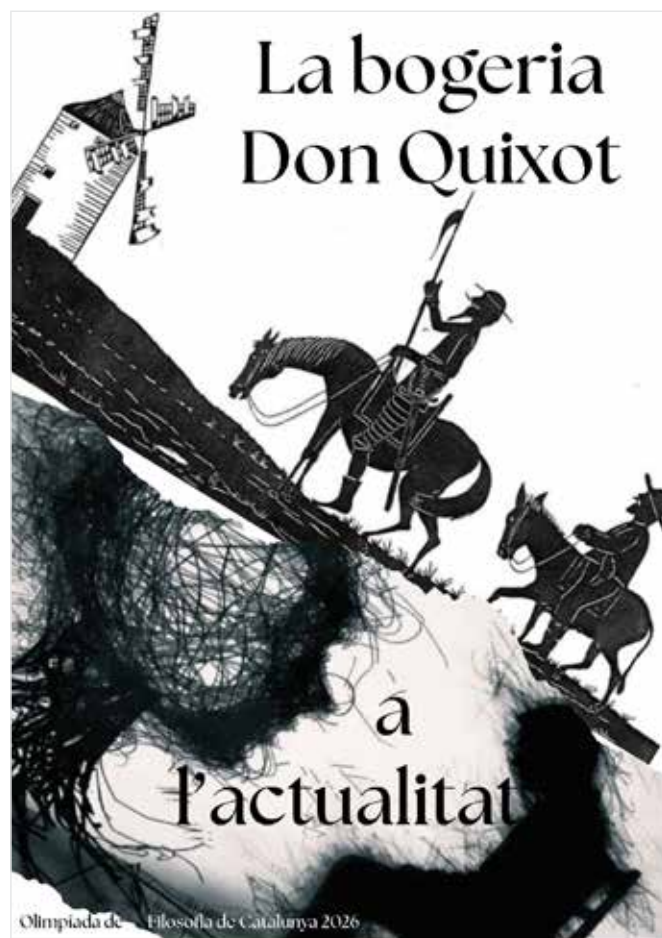
La presa de posició final ha de ser entesa com el resultat d'aquesta reflexió prèvia. Defensar una opció implica fer-se càrrec dels seus límits i dels costos morals que comporta, així com justificar per què es considera preferible a les alternatives disponibles. En aquest sentit, l'interès filosòfic del dilema no rau tant en la resposta adoptada com en la capacitat de sostenir-la amb arguments coherents i ben fonamentats.

Així entès, el treball amb dilemes morals esdevé una eina pedagògica de gran valor, ja que introdueix l'alumnat en la reflexió ètica d'una manera exigent i responsable, tot ajudant-lo a afrontar la complexitat de les decisions morals sense reduccionismes ni solucions simplistes.

PROPOSTA DIDÀCTICA. EXEMPLE

A continuació, i a tall d'exemple, presentem el **dilema de la Cavallera d'Instagram**, que permet il·lustrar de manera concreta el tipus de situacions morals que es proposen en el marc de l'Olimpíada. Tanmateix, aquest no és l'únic recurs disponible: a la **web de l'Olimpíada Filosòfica de Catalunya** es poden consultar altres dilemes elaborats per l'equip organitzador, així com diversos materials de suport per a la preparació de la resta de modalitats del concurs.

La Cavallera d'Instagram: la Júlia, una noia de 16 anys apassionada per la literatura, obre un compte d'Instagram anome-

nat @CavalleraErrant, inspirat en Don Quixot. Allà es presenta com una heroïna que lluita contra les injustícies del món: denuncia la contaminació, defensa la igualtat i anima la gent a ser valenta.

Però tot és ficció. Les fotos són escenificades i moltes històries —sobre haver “salvat animals” o “enfrentat polítics”— són inventades.

El compte es fa viral: rep ofertes de marques, entrevistes i premis per la seva “tasca activista”. Centenars de joves s'inspiren en ella i comencen a actuar pel medi ambient. Però una periodista descobreix que tot ha estat una invenció.

I TU, QUÈ FARIES SI FOSSIS LA PERIODISTA?

- Desvelaries la veritat del personatge que està inspirant un canvi real en la societat?
- O mantindries com a real al personatge pel bé que està impulsant en la societat?

Pregunta clau: És moral enganyar si el resultat és positiu? Què pesa més: la veritat o el bé que provoca la mentida?

web Olimpíada: <https://blocs.xtec.cat/filolimp/>